

**Галоўны
рэдактар:**
В. М. Наўныка

**Намеснікі
галоўнага
рэдактара:**
В. С. Болбас
І. А. Кавалевіч
Т. У. Паліева

**Рэдакцыйная
калегія:**
С. Б. Кураш
(адказны за рубрыку
«Філалагічныя
навукі» (руская
філалогія))

А. В. Солахаў
(адказны за рубрыку
«Філалагічныя
навукі» (беларуская
філалогія))

Л. В. Ісмаілава
(адказны за рубрыку
«Педагагічныя
навукі»)

А. П. Пяхота
(адказны за рубрыку
«Біялагічныя
навукі»)

М. М. Вараб'ёва
Р. Р. Ганчарэнка
І. У. Журлова
Ф. У. Кадол
У. І. Коваль
Т. П. Ліхач
Я. П. Урублеўскі
Л. С. Цвірко
Н. У. Чайка

Заснавальнік
Установа адукацыі
«Мазырскі дзяржаўны
педагагічны ўніверсітэт
імя І. П. Шамякіна»

Уваходзіць у Пералік навуковых выданняў Рэспублікі Беларусь
для апублікавання вынікаў дысертацыйных даследаванняў,
уклучаны ў базу дадзеных Расійскага індэкса навуковага цытавання (РІНЦ)

Змест

БІАЛАГІЧНЫЯ НАВУКІ

- Копыльцова Е. В., Шамаль Н. В., Сеглин В. Н., Спиров Р. К., Тимохина Н. И.*
Интеграция ГИС и полевых исследований для оценки радиационно-экологических последствий лесных пожаров в условиях радиоактивного загрязнения на примере территории вблизи бывшего населенного пункта Ясная Поляна Гомельской области..... 3
- Латышев С. Э., Балаева-Тихомирова О. М., Кацнельсон Е. И., Лукина Д. А.*
Водная и прибрежно-водная растительность озера Селявское Россонского района 12
- Мижуй С. М., Гончарик Ю. М., Буян А. И.* Сравнительная характеристика биометрических показателей листовой поверхности и пигментного состава клюквы болотной заказника «Ольманские болота»..... 19
- Назарчук О. А., Пинчук П. В.* Биометрические показатели малой крачки (*Sternula albifrons* Pallas, 1764), гнездящейся в пойме реки Припяти на юге Беларуси 27
- Петровская Д. А., Некрасова Г. Н., Петровская Т. А., Закржевская В. И.*
Антимикробная и противогрибковая активность экстрактов лекарственных растений, распространенных на территории Мозырского района 33

ПЕДАГАГІЧНЫЯ НАВУКІ

- Nassar H.* The development of Arabic language competencies in Israeli secondary school students through gamification: applied aspects 40
- Saadi K.* Reducing the negative impact of screen time on preschoolers' speech competence: a practical intervention model 47
- Бируль К. С.* Социальное партнёрство в образовании: сущностные характеристики, структура, направления реализации 52
- Гао Хансин.* Нравственное воспитание в китайской семье: конфуцианское наследие и современность 59
- Гаруля Н. А., Лукашениа З. В.* Этнокультурный контент содержания в обучении учащихся основам приготовления пищи 64
- Дыгун М. А., Колесникова Е. С.* Особенности социального поведения подростков подучетной категории в зависимости от степени интернет-аддикции 71
- Ковалец И. В., Татаринова Ю. С.* Формирование у учащихся с расстройствами аутистического спектра навыков самостоятельной деятельности на основе прикладного анализа поведения 76
- Оганесова Н. Л., Лазаренко Л. А., Сафронова А. Д.* Творческая активность как один из факторов учебной мотивации в младшем школьном возрасте 84

Адрас рэдакцыі:
вул. Студэнцкая, 28,
247777, Мазыр,
Гомельская вобл.
Тэл.: +375 (236) 24-61-29
E-mail:
vesnik.mgpu@mail.ru

Карэктары
В. У. Сергушкова,
Л. М. Мазуркевіч
Камп'ютарная вёрстка
А. В. Юніцкая

Падпісана да друку
19.11.2025.
Фармат 60х90 1/8.
Папера афсетная.
Друк лічбавы.
Ум. друк. арк. 21,75.
Тыраж 50 экз.
Заказ № 220к.

Установа адукацыі
“Мазырскі дзяржаўны
педагагічны ўніверсітэт
імя І. П. Шамякіна”.
Вул. Студэнцкая, 28,
247777, Мазыр,
Гомельская вобл.
Пасведчанне
аб дзяржаўнай
рэгістрацыі сродку
масавай інфармацыі
№ 1233 ад 08.02.2010,
выдадзенае
Міністэрствам
інфармацыі Рэспублікі
Беларусь.

Установа адукацыі
«Беларускі гандлёва-
эканамічны ўніверсітэт
спажывецкай
кааперацыі».
Пр-т Кастрычніка, 50,
246029, г. Гомель.
ЛП № 02330/464
ад 27.03.2014 г.

Меркаванні,
выказаныя аўтарамі,
могуць не супадаць
з пунктам погляду
рэдакцыі.

Самойлова В. А. Педагогические условия цифрового сопровождения студентов с расстройствами аутистического спектра в системе высшего образования Республики Беларусь.....	91
Талецкая Т. Н., Новикова О. Н., Калугина Ю. В. Преемственность методических приемов в иноязычном образовании	97

ФІЛАЛАГІЧНЫЯ НАВУКІ

Азевіч І. П. Онейрические мотивы как сюжетобразующие элементы в повести о войне Сешко О. В. «Снуть вошлебная».....	102
Алексеев А. А. Окулесические компоненты коммуникации в прозе А. П. Чехова и в переводах на белорусский язык: функционально-семантический аспект	107
Алимтеева Е. В., Телюкова А. В. Концепт <i>брак</i> в русской, белорусской, английской и немецкой фразеологии	113
Болтовская Е. А. Об аналитизме в морфологическом строе современного русского языка	122
Ветошкина К. Н. Коммуникативные стратегии и тактики жанра сторителлинга в англоязычном медиадискурсе.....	128
Гуль М. У. Беларускамоўны медыядыкурс моды: лексічны аспект	133
Дзігадзюк В. П. Мадальна маркіраваная праспекцыя ў беларускай мастацкай прозе	138
Зуева Е. А. Тактики создания и модели эргонимов – названий команд КВН	143
Ковалёва Е. В., Соколовская О. Г. Прагматонимы Восточного Полесья: семантический аспект.....	149
Пустошило Е. П. Функционально-семантическое поле квантитатива: категориальное значение и дифференцирующие признаки	153
Рыжкович А. Ч. Неофраземы со словом <i>лайк</i> в русскоязычном интернет-дискурсе: состав и семантика.....	159
Сергушкова О. В., Зубрицкая Т. А. К проблемам исследования аббревиатур (на материале современных русскоязычных газет)	164
Шуманская О. А. Оценка в медиатекстах гастрономической тематики: аксиологический аспект	168

УДК 811.161.3

М. У. Гуль

Кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры англійскай філалогіі,
УА “Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А. С. Пушкіна”, г. Брэст, Рэспубліка Беларусь

БЕЛАРУСКАМОЎНЫ МЕДЫЯДЫСКУРС МОДЫ: ЛЕКСІЧНЫ АСПЕКТ

Гэта даследаванне, заснаванае на аналізе тэкстаў партала viazda.by (2025 г.), накіравана на выяўленне лексічных асаблівасцей дыскурсу моды, які выступае як гібрыдная з’ява, таму што спатрачае рысы медыякамунікацыі і прафесійнай моднай індустрыі. Матэрыял паказаў, што ядро дыскурсу фарміруецца праз тэрміналагічныя намінацыі абутку, адзення, аксесуараў, тканін (лоферы; блэйзер, джогеры; авіятары; дэнім, шыфон) і іх характарыстык: колеру (адценні кавы, мока, горкага шакаладу), фактуры (грубы, плісіраваны), сілуэта (прамы, расклёшаны), стылю (гранж, прэпі) і інш. Адрэчэннямі рысамі дыскурсу моды з’яўляюцца высокая частотнасць англіцызмаў і ацэначнасць.

Ключавыя словы: англіцызм, лексічная катэгорыя, медыядыкурс моды, моўныя маркеры, тэрміналагічныя намінацыі.

Уводзіны

Апошнім часам медыядыкурс і медыятэкст усё часцей становяцца аб’ектамі лінгвістычнага аналізу. Гэта цалкам заканамерна, таму што медыядыкурс адлюстроўвае не толькі актуальныя праблемы сучаснага жыцця, але і тыя змены, якія адбываюцца ў мове. Новы напрамак лінгвістычных даследаванняў – медыялінгвістыка – вывучае функцыянаванне мовы ў сферы масавай камунікацыі. Медыядыкурс актыўна даследуецца ў беларусістыцы. Так, аб’ектам навуковага інтарэсу Т. П. Карпіловіч стаў медыятэкст у камунікатыўна-кагнітыўным аспекце [1]. Адным з грунтоўных даследчыкаў медыятэкстаў з’яўляецца В. І. Іўчанкаў, які зацікаўлены ў іх стылістычных і структурных асаблівасцях [2]. В. У. Казімірава ў аўтарскай манаграфіі «Коммуникативные аспекты медийного дискурса» [3] апісвае механізм канструявання катэгорыі адрасанта ў медыятэксце, выяўляе тэндэнцыі ў арганізацыі англамоўнага нарыса і абгрунтоўвае яго відавую парадыгму. В. А. Шуманская даследуе камунікатыўную прастору карпаратыўных медыя [4]. Аднак беларускамоўны медыядыкурс моды застаецца маладаследаваным. Актуальнасць гэтай работы матывуецца неабходнасцю комплекснага асэнсавання сучаснага беларускамоўнага дыскурсу моды як перадачы сістэмы каштоўнасцей беларускага грамадства. Акрамя таго, вывучэнне медыятэкстаў на тэму моды дапаможа выявіць асаблівасці ўзаемадзеяння медыядыскурсу і прафесійнага дыскурсу моды. Мэта даследавання – выявіць лексічныя асаблівасці беларускага медыядыскурсу моды. Пастаўленая мэта вымагае вырашэння наступных задач: 1) удакладніць паняцце “медыядыкурс моды”; 2) вылучыць асноўныя моўныя маркеры медыядыскурсу моды; 3) вызначыць характэрныя асаблівасці медыядыскурсу моды. Матэрыялам для даследавання паслужылі тэматычныя медыятэксты на медыяпартале viazda.by за студзень – сакавік 2025 г.

Метады і метадалогія даследавання

Тэарэтычнай асновай для даследавання медыятэкстаў на тэму моды паслужылі працы В. А. Гапуцінай [5], Т. Г. Дабрасклонскай [6], В. І. Іўчанкава [2], У. І. Карасіка [7], Ф. Л. Касіцкай [8]. Асноўным метадам даследавання з’яўляецца апісальны.

Вынікі даследавання і іх абмеркаванне

Тэрмін “медыятэкст” з’явіўся ў 1990-х гг. у англамоўнай навуковай літаратуры і хутка распаўсюдзіўся ў акадэмічных колах. У русістыцы канцэпцыя медыятэксту была сфармулявана ў даследаваннях Т. Г. Дабрасклонскай. Асноўная асаблівасць у тым, што гэтая канцэпцыя выходзіць за межы знакавай сістэмы вербальнага ўзроўню. Класічнае паняцце “тэкст” набывае новыя сэнсавыя адценні, абумоўленыя медыйнымі ўласцівасцямі таго ці іншага сродку масавай інфармацыі [6, с. 29]. Канцэпцыя медыятэксту дапаўняецца ўстойлівай сістэмай параметраў, якая дазваляе даць дакладнае апісанне асаблівасцей яго вытворчасці і функцыянавання. Гэтая сістэма ўключае такія параметры, як 1) спосаб утварэння (аўтарскі – калегіяльны); 2) форма стварэння (вусная – пісьмовая); 3) форма ўзнаўлення (вусная – пісьмовая); 4) канал распаўсюджвання (сродак масавай інфармацыі); 5) функцыянальна-жанравы тып тэксту (навіны, каментарый, публіцыстыка, рэклама); 6) тэматычная дамінанта або прыналежнасць да таго ці іншага ўстойлівага медыятопіка [6, с. 30]. Згодна са сфармуля-

ванымі Т. Г. Дабрасклонскай параметрамі даследавання медыятэксты на тэму моды на партале zviazda.by можна класіфікаваць як 1) аўтарскія; 2) пісьмовыя па форме стварэння; 3) пісьмовыя па форме ўзнаўлення; 4) апублікаваныя ў інтэрнэце на медыяпартале; 5) публіцыстычныя; 6) прыналежаць да ўніверсальнага медыятопіка (мода). Як заўважае В. І. Іўчанкаў, у беларусістыцы фарміруецца погляд на медыятэкст як на сацыяльнае дзеянне, што выклікана ўплывам работ па сацыяльнай і палітычнай абумоўленасці моўных з’яў [2].

Сістэмастваральнай прыметай інстытуцыянальнага дыскурсу лічыцца статусная функцыя чалавека. Інстытуцыянальны дыкурс – гэта спецыялізаваная клішыраваная разнавіднасць зносін паміж людзьмі, якія могуць і не ведаць адзін аднаго, але павінны ўзаемадзейнічаць у адпаведнасці з нормамі пэўнага соцыуму. Ядром інстытуцыянальнага дыскурсу з’яўляюцца зносіны базавай пары статусна няроўных удзельнікаў камунікацыі [7]. У. І. Карасік вылучае наступныя віды інстытуцыянальнага дыскурсу: палітычны, адміністрацыйны, юрыдычны, ваенны, педагагічны, рэлігійны, медыцынскі, спартыўны, навуковы, масава-інфармацыйны і інш. Сярод удзельнікаў інстытуцыянальнага дыскурсу вызначаецца наступная іерархія: агент – кліент – маргінал [7]. У сучасных даследаваннях дыкурс моды разглядаецца як інтытуцыянальны. Згодна з дэфініцыяй Ф. Л. Касіцкай, дыкурс моды – гэта прадукт дзейнасці групы людзей свету моды, дзе ўказаны сукупнасць значных апазіцый і правіл спалучэння элементаў адзення [8, с. 23]. На думку В. А. Гапуцінай, дыкурс моды, які рэпрэзентуецца ў прасторы масмедыя, з’яўляецца гібрыдным, таму што камбінуе прыметы медыядыскурсу і дыскурсу моды [5, с. 30]. Зносіны ў межах дыскурсу моды характарызуюцца сацыяльнай маркіраванасцю ўдзельнікаў камунікацыі і рэалізуюцца двума варыянтамі камунікатыўных пар: 1) агенты (дызайнеры, стылісты і інш.) – кліенты (спажывальцы); 2) агенты – агенты [5, с. 31]. Мода з’яўляецца важным сацыякультурным феноменам сучаснасці. Значэнне моды ў сучаснай культуры і яе ўплыў на чалавека цяжка пераацаніць.

Аналіз медыятэкстаў на партале zviazda.by паказаў, што асноўнымі моўнымі маркерамі даследаванага медыядыскурсу з’яўляюцца намінацыі прадметаў моды:

а) адзення: *алімпійка, базавая футболка, баскетбольная майка, блуза, блэйзер, бомбер, бярмуды, воданепрымальнае паліто, вятроўка, дажджавік, джогеры, джынсы, джэмпер, жакет, зіп-хадзі, камбінезон, камізэлька, кардыган, касуха, кашуля, кашуля ў стылі рэгбі, куртка, купальнік, кофта, легінсы, максі-паліто, мідзі-сукенка, накідка, паліто, паліто-шарф, пухавік, скураная куртка, спадніца, спадніца-аловак, спартыўны касцюм, сукенка, світар (швэдар), талстоўка, топ, трэнч, туніка, футболка, худзі, шкарпэткі, шорты, штаны, штаны-капры, штаны на гумцы, штаны на куліцы;*

б) абутку: *батыльёны, баксёрскія красоўкі, балеткі, балетныя красоўкі, боты, грубыя чаравікі, каўбойкі, каўбойскія боцікі, красоўкі, лоферы, мюлі, слінгбэкі, чаравікі, шлёпанцы;*

в) аксесуараў: *авіятары, гальштук, капялюш, касынка, падвеска, пацеркі, пальчаткі, пояс, рэмень, сонцаахоўныя акуляры, сумка, сумка-макрамэ, хустка, шалік, шапка, шнур.*

Асаблівасцю ўжывання намінацый прадметаў моды ў медыядыскурсе моды з’яўляецца іх тэрміналагічны статус, выкарыстанне прафесіяналамі ў гэтай галіне: *Светлыя максі-паліто са штучнага футра – тое, што трэба для аматараў камфорту і элегантнасці. Яны нібы пераасэнсоўваюць класічны стыль авіятараў, дадаючы вобразу лёгкасці* (zviazda.by. 2025. 5 студз.); *Культавыя джынсы, якія ніколі не губляюць свайго актуальнасці, у гэтым сезоне зноў паўстаюць перад намі ў новым амплуа. На піку папулярнасці будуць ультрасвободныя мадэлі з падоўжанымі калашынамі, якія элегантна абгортваюць абутак* (zviazda.by. 2025. 25 студз.).

Тэрміналагічнае значэнне набываюць і намінацыі тканін, якія выкарыстоўваюцца для шыцця прадметаў моды: *аксаміт, арганза, атлас, бавоўна, габардзін, дэнім, замша, нейлон, скура, цюль, шоўк, шыфон*. У медыядыскурсе моды часта ўжываюцца і прыметнікі, якія абазначаюць матэрыял: *аксамітны, баваўняны, вельветавы, скураны, трыкатажны, цюлевы, шарсцяны, шаўковы*. *Замшавыя блэйзеры, вельветавыя штаны ці аксамітныя спадніцы ў глыбокіх зімовых адценнях – гэта неабходнасць як для гэтага, так і для наступнага года. Дадайце да іх аксесуары з аналагічных матэрыялаў, і ваш вобраз зайграе новымі фарбамі* (zviazda.by. 2025. 5 студз.).

Для большай дэталізацыі часта прымяняюцца намінацыі элементаў адзення: *аплікацыя, банцік, валаны, гафт, гузік, інтэграваны шалік, зашпілька, каўнер, каўнер-стойка, кішэнь, крыналін, крысо, маланка, манжэта, махры, падплечнікі, падспадніца, пояс, рукаў, рушы, стужка, стэжка, устаўка, фурнітура, шнуроўка*; намінацыі частак абутку: *абцас, мыс, нос, шнуроўка*. Назоўнікі, якія абазначаюць дэталі адзення або аксесуары, у медыятэкстах часта спалучаюцца з прыметнікамі, якія маюць экспрэсіўнае значэнне: *Выбірайце мадэлі з цікавымі дэталямі, напрыклад, з асіметрычнай зашпількай або незвычайнай стэжкай* (zviazda.by. 2025. 22 лют.). *Адмоўцеся ад сумных рамянёў у тон*

верхняй вопраткі! Замяніце іх на кантрасны аксесуар – хай гэта будзе яркая шаўковая хустка, наўмысна грубы іншур ці незвычайны пояс з зусім інішай эпохі (zviazda.by. 2025. 16 лют.).

Акрамя таго, да “ядзерных” моўных маркераў дыскурсу моды адносяцца характарыстыкі прадметаў моды, якія паказваюць на колер ці адценне, прынт ці малюнак, фасон, крой, сілуэт, памер, даўжыню, таўшчыню, форму, аб’ём, стыль, прыналежнасць, статус прадметаў моды. Найчасцей гэтыя характарыстыкі перадаюцца назоўнікамі ці прыметнікамі.

Адной з самых вялікіх груп з’яўляюцца намінацыі колеру і адценняў: беласнежны, белыя і светлыя адценні, далікатны ружовы колер, глыбокі карычневы, жыццярадасныя адценні жоўтага, крышталёва чысты белы, насычаны баклажанавы колер, насычаныя адценні, пазачасавы чорны, пастэльныя адценні, пераліўныя адценні, прыглушаныя адценні ружовага, прыглушаныя прыродныя адценні, пяшчотныя адценні, серабрысты, смарагдавы, цёмна-бірузовы, цёмныя адценні, цёплыя зямлістыя таны, яркія адценні і інш. У гэтай групе вызначаюцца традыцыйныя абазначэнні колеру (белы, карычневы, чорны і інш.): Чорнае паліто – гэта заўсёды бяспройгрышны варыянт, які ніколі не выходзіць з моды (zviazda.by. 2025. 22 лют.); Здавалася б, што новага можна сказаць пра белыя штаны? Аднак, менавіта вясной-летам 2025 яны зноў зайграюць свежымі фарбамі (zviazda.by. 2025. 25 студз.).

У асобную падгрупу можна вылучыць намінацыі адценняў колеру (адценне слановай косці, насычаныя вінныя адценні, ружовая пудра і інш.): Пасля сезона, дзе панавалі дзёрзкія пунсовыя і глыбокія вінныя адценні, пудровы ружовы прыходзіць як заспакаяльны бальзам (zviazda.by. 2025. 9 сак.). Характарыстыкі колеру могуць быць таксама рэпрэзентаваны як назоўнікамі ў назоўным склоне (Эксперты рэкамендуюць звярнуць увагу на спалучэнні гэтага адцення з нейтральнымі танаімі, такімі як слановая косць, бэжавы, або з больш глыбокімі танаімі, такімі як цёмны шакалад і карамель (zviazda.by. 2025. 11 студз.)), так і назоўнікамі ў родным склоне (адценні какавы). У наступным прыкладзе: Адценні кавы, мока, горкага шакаладу і моцнага эспрэса – карычневы колер паступова заваёўвае нашы сэрца і гардэробы. Калі да гэтага моманту вы супраціўляліся яго зачараванню, то 2025 год – ідэальны час, каб упусціць гэты элігантны колер у свой свет (zviazda.by. 2025. 2 лют.) выкарыстоўваюцца сэнсарныя метафары і натуралістычныя асацыяцыі, каб перадаць эстэтычную прывабнасць карычневага колеру. Спалучэнне адценняў кавы, мока, шакаладу і эспрэса выклікае густавыя і тактыльныя асацыяцыі, тым самым ствараецца эфект сінестэзіі, які мае больш глыбокае эмацыянальнае ўздзеянне на адрацата.

З прыметнікамі, якія абазначаюць колер, суадносяцца найменні малюнкаў і прынтаў: анімалістычны, гарошавы, геаметрычны, жывёльны, інфантальны, каровін, кветкавы, клятчасты, леапардавы, муляцыйны, паласаты, свавольны. Назоўнікі (кветка, клетка, леапард, (зміяная) шкура, зебра), словазлучэнні з галоўным словам – назоўнікам (у тонкую палоску) таксама абазначаюць малюнак ці прынт: Леапард, змяіная шкура, зебра – гэтыя смелыя і дзёрзкія прынты зноў вяртаюцца ў нашы гардэробы, каб дадаць нотку гулівацы і ператварыць нават самы прасты нарад у запамінальны ансамбль (zviazda.by. 2025. 5 студз.). Леапардавы прынт, які доўгі час утрымліваў пазіцыі фаварыта, адыходзіць на другі план, а клетка, наадварот, набывае дзёрзкі і бунтарскі характар (zviazda.by. 2025. 23 сак.). Касцюм у тонкую палоску – неабходнасць надыходзячага сезона. Гэты прынт, які ўпрыгожвае не толькі класічныя штановыя камплекты, але і кашулі, сукенкі і кардыганы, становіцца больш дынамічным і разнастайным (zviazda.by. 2025. 23 сак.).

Колер і прынт з’яўляюцца аб’ектыўнымі характарыстыкамі, але пры апісанні характарыстык прадметаў моды часта выкарыстоўваюцца ацэначныя меркаванні: У 2025 годзе на гэты п’едэстал гонару ўзыходзіць адценне, якое атрымала назву «Mocha Mousse» (PANTONE 17-1230) – цёплы карычневы. Ён нагадвае пяшчотны салодкі мус (zviazda.by. 2025. 11 студз.). Клетка, якая заўсёды здавалася стрыманай і класічнай, у гэтым сезоне набывае бунтарскі характар, кідаючы выклік мінімалізму. Гэты прынт, як калісьці гранж, выказвае пратэст і свабоду, уносячы ў гардэроб ноткі смеласці і неардынарнасці (zviazda.by. 2025. 23 сак.). Лексічныя адзінкі, якія называюць колеры і прынты, не маюць у сваім значэнні ацэначнасці, але ў дыскурсе моды могуць набываць станоўчую ацэнку, калі адлюстроўваюць апошнія модныя тэндэнцыі.

Вызначальным для медыядыскурсу моды з’яўляецца апісанне стылю: боха-шык, вечная класіка, вулічны стыль, гібрыдная мода, гранж, класіка, мінімалізм, паляўнічы стыль, прэпі, рамантыка, скандынаўскі мінімалізм, спартыўны стыль, спартыўны шык, стыль гламурных 1920-х гг., утылітарны шык, “цёмная рамантыка”. Гэтыя намінацыі маюць тэрміналагічны статус у медыядыскурсе моды: Лёгка футравыя курткі і паліто, выкананыя ў духу вытанчанага багемнага шыку, будуць паўсюль. Іх можна сустрэць у розных інтэрпрэтацыях, кожная з якіх па-свойму ўнікальная. Акрамя таго, не варта забываць аб футравых камізэльках, якія стануць незаменным элементам

для стварэння лаканічных і стыльных ансамбляў (zviazda.by. 2025. 2 лют.). Стыль характарызуецца і пры дапамозе такіх прыметнікаў, як *актуальны, бездакорны, брутальны, жаночкі, ідэальны, какетлівы, класічны, рамантычны, строгі*; вобраз – *актуальны, арыгінальны, брутальны, вясновы, дарагі, жаночкі, запамінальны, звычайны, паўсядзённы, расслаблены, стыльны, строгі, сучасны, унікальны, іматсложны*. Сярод прыметнікаў можна вылучыць падгрупу як тэрміналагічных адзінак: *вінтажны, вулічны, класічны, кэжуал, мінімалістычны, рамантычны, спартыўны*, так і падгрупу прыметнікаў, якія выражаюць стануючую ацэнку: *ідэальны, какетлівы, непаўторны, пачуццёвы, пяшчотны, раскошны, элегантны, эфектны, яркі*. Такія экспрэсіўныя прыметнікі таксама можна аднесці да асноўных моўных маркераў медыядыскурсу моды: *Шукайце яркія колеры і незвычайныя тэкстуры, каб стварыць па-сапраўднаму запамінальны вобраз* (zviazda.by. 2025. 16 сак.). *Структураванае шарсцяное паліто – гэта сапраўдная палачка-ратавалачка для любой сітуацыі! Яно здольнае імгненна ператварыць нават самы паўсядзённы камплект з джынсаў і базавай футболкі ў элегантны і стыльны вобраз, варты вкладки часопіса* (zviazda.by. 2025. 22 лют.).

У беларускамоўным медыядыскурсе моды цэнтральнае месца займае лексіка, звязаная з фасонам і кроем, паколькі менавіта яна вызначае візуальную і функцыянальную прывабнасць адзення. Гэтая група ўключае тэрміны, якія апісваюць структуру, форму і дэталі вопраткі (*вялікія накладныя кішэні; шырокія, злёгку прыспушчаныя рукавы, нізкая пасада*). Фасон апісваецца як *аблягаючы, гіпертрафаваны, завужаны, лаканічны, падоўжаны, свабодны, струменісты*; лініі – як *мяккія, строгія, струменістыя*; сілуэт – як *аблягаючы, вядомы, гіпертрафаваны, жаночкі, завужаны, ідэальны, лятучы, мехаваты, нязмушаны, прамы, расклёшаны, расслаблены, свабодны, спакуслівы, ультрамодны, футурыстычны*. Апісанне фізічных параметраў адзення ў медыядыскурсе моды мае ключавое значэнне для стварэння дакладнага і пераканаўчага вобраза. Гэта група аб'ядноўвае лексемы, якія вызначаюць:

- а) даўжыню: *доўгі, кароткі, максі, мідзі, падоўжаны, скарачаны*;
- б) таўшчыню: *грубы, лёгкі, тонкі, ічыльны*;
- в) аб'ём: *аб'ёмны, бясформенны, гіпертрафаваны, грувасткі*.

Для апісанняў асаблівасцей фасону і крою таксама характэрна ацэначнасць: *Сілуэт з падкрэсленай лініяй плячэй, магчыма, выкліча ў кагосьці лёгкае здзіўленне, але мы ўпэўнены, што ён заваёвае ваша сэрца* (zviazda.by. 2025. 2 лют.); *На піку папулярнасці будуць ультрасвабодныя мадэлі з падоўжанымі калашынямі, якія элегантна абортваюць абутак* (zviazda.by. 2025. 25 студз.).

Ключавымі семантычнымі катэгорыямі ў беларускамоўным медыядыскурсе выступаюць фактура і тэкстура. Фактура разумеецца як фізічная характарыстыка, як рэльеф на матэрыяле і перадаецца праз прыметнікі *вязаны, грубы, плісіраваны, сеткаваты, цяжкі, ічыльны і інш.*, падкрэсліваючы тактыльны досвед і функцыянальнасць адзення. Тэкстура – гэта візуальны кампанент (гладкасць, празрыстасць, узор на тканіне), які апісваецца пры дапамозе прыметнікаў *гладкі, напайпразрысты, празрысты, слізкі і інш.* У медыятэкстах прыметнікі, якія абазначаюць тэкстуру і фактуру, часта спалучаюцца з назоўнікамі – намінацыямі тканін, матэрыялаў: *Слізкі шоўк і атлас: ідэальны варыянт для стварэння кантрасту з ічыльнымі, вязанымі фактурамі. Гульня святла на тканіне надасць вобразу вытанчанасць і загадкавасць. Пяшчотныя карункі і напайпразрыстыя тканіны: дадайце вобразу наветранасці і рамантыкі, ураўнаважыўшы іх цяжкім трыкатажам ці ічыльнай скурай* (zviazda.by. 2025. 30 сак.).

У асобныя групы можна вылучыць прыметнікі, якія апісваюць:

- а) кантэкст выкарыстання (*дзелавы, офісны, паўсядзённы, урачысты*);
- б) паходжанне (*кітайскі, скандынаўскі*);
- в) прызначэнне (*жаночы, мужчынскі, унісекс*);
- г) сезоннасць (*асенне-зімовы, асенні, вяснова-летні, вясновы, зімовы, летні*);
- д) функцыянальнасць (*воданепрымальны, практычны, функцыянальны*).

У медыятэкстах пры апісанні модных вобразаў акцэнт часта робіцца на функцыянальнасці вопраткі: *Абарона ад непагоды: воданепрымальнае паліто – надзейны ічыт ад капрызаў прыроды. Практычная і функцыянальная верхняя вопратка, якая не баіцца дажджу, ветру і іншых непрыемных з'яўленняў прыроды, неабходная ў гардэробе* (zviazda.by. 2025. 22 лют.); *У гэтым сезоне дызайнеры прапануюць нам звярнуцца да эстэтыкі англійскай глыбіні: цёплыя ваўняныя паліто ў клетку, утульныя швэдры з узорами і грубая ношка. Завяршыце вобраз чаравікамі на масіўнай падэшве і торбай у стылі вінтаж. Гэты стыль не толькі эстэтычна прывабны, але і неверагодна практычны ў халодную пару года* (zviazda.by. 2025. 25 студз.).

Адметнай асаблівасцю беларускамоўнага дыскурсу моды з'яўляецца яго насычанасць англіцызмамі: *брэнд, блэйзер, бомбер, бярмуды, дэнім, джогеры, інфлуэнсер, зіп-худзі, кэжуал*,

лагатып, лоферы, мастхэў, мікс, мюлі, аверсайз, прынт, прэці, слінгбэкі, трэнд, флэпер, худзі і інш., што сведчыць аб глабальнасці сучасных модных тэндэнцый. Сярод англіцызмаў можна вылучыць наступныя групы: а) намінацыі адзення: *блэйзер, бомбер, бярмуды, джогеры, джынсы, джэмпер, зіп-худзі, кардыган, легінсы, світар, трэнч, флэпер, худзі і інш.*; б) намінацыі абутку: *лоферы, мюлі, слінгбэкі і інш.*; в) назвы модных стыляў і напрамкаў: *гранж, кэжуал, прэці, аверсайз і інш.*

Заклучэнне

Медыядыкурс моды па сваёй сутнасці з'яўляецца гібрыдным, таму што спалучае рысы дыскурсаў моды і масмедыя. Як і ў іншых інстытуцыянальных тыпах, узаемаадносіны паміж удзельнікамі медыядыкурсу моды характарызуюцца іерархічнасцю (агент – кліент). Найбольш важнай лексічнай асаблівасцю медыядыкурсу моды з'яўляецца ўжыванне намінацый абутку, адзення, аксесуараў у статусе тэрміналагічных адзінак. Да ядзерных моўных маркераў дыскурсу моды адносяцца розныя характарыстыкі дэталяў прадметаў моды ці складнікі моднага вобраза: аб'ём, даўжыня, кантэкст выкарыстання, колер, крой, матэрыял, паходжанне, прызначэнне, сезоннасць, стыль, таўшчыня, тэкстура, фактура, фасон, форма, функцыянальнасць. Сярод намінацый прадметаў моды неабходна адзначыць вялікую колькасць англіцызмаў. Да асноўных моўных маркераў таксама можна аднесці ацэначныя характарыстыкі (часта выражаныя прыметнікамі). Ацэначнасць з'яўляецца адметнасцю медыядыкурсу моды: лексічныя адзінкі, якія абазначаюць колеры або фасоны, што адпавядаюць сучасным модным тэндэнцыям, набываюць становішча ацэнкі.

СПІС АСНОЎНЫХ КРЫНІЦ

1. Карпилович, Т. П. Медиатекст в коммуникативно-когнитивном аспекте / Т. П. Карпилович // Вестник Белорусского государственного экономического университета. – 2012. – № 5. – С. 89–95.
2. Ивченков, В. И. Новые модели коммуникации и стилистические приоритеты современного медиадискурса / В. И. Ивченков // Медиалингвистика. – 2019. – № 1 (6). – URL: <https://medialing.ru/novye-modeli-kommunikacii-i-stilisticheskie-prioritety-sovremennogo-mediadiskursa/> (дата обращения: 29.04.2025).
3. Казимирова, О. В. Коммуникативные аспекты медийного дискурса : монография / О. В. Казимирова. – Витебск : ВГУ, 2018. – 187 с.
4. Шуманская, О. А. Коммуникативное пространство корпоративных медиа: структура, семантика, языковая реализация : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Шуманская Ольга Анатольевна ; Минск. гос. лингв. ун-т. – Мн., 2021. – 28 с.
5. Гапутина, В. А. Медиадискурс моды: процессы, феномены, эффекты : монография / В. А. Гапутина. – М. : РИОР, 2021. – 160 с.
6. Добросклонская, Т. Г. Медиатекст: теория и методы изучения / Т. Г. Добросклонская // Вестник Московского университета. Серия 10, Журналистика. – 2005. – № 2. – С. 28–34.
7. Карасик, В. И. О категориях дискурса / В. И. Карасик. – URL: <http://homepages.tversu.ru/~ips/JubKaras.html> (дата обращения: 29.04.2025).
8. Косицкая, Ф. Л. Дискурс моды и его жанровая дифференциация / Ф. Л. Косицкая. – Вестник Томского государственного педагогического университета. – 2014. – № 4 (145). – С. 22–27.

Паступіў у рэдакцыю 30.05.2025

E-mail: boxformail35@mail.ru

Maryia Hul

BELARUSIAN-LANGUAGE MEDIA DISCOURSE OF FASHION: THE LEXICAL ASPECT

This study, based on an analysis of texts from the *zviazda.by* portal (2025), aims to identify the lexical features of fashion discourse, which functions as a hybrid phenomenon combining traits of media communication and the professional fashion industry. The material has revealed that the core of the discourse is formed by terminological nominations of footwear, clothing, accessories, fabrics (*лоферы; блэйзер, джогеры; авіятары; дэнім, шыфон*), and their characteristics: colour (*адценні кавы, мока, горкага шакаладу*), texture (*грубы, плісіраваны*), silhouette (*прамы, расклёшаны*), style (*гранж, прэці*), etc. The distinctive features of fashion discourse are high frequency of Anglicisms and evaluativity.

Keywords: Anglicism, lexical category, media discourse of fashion, linguistic markers, terminological nominations.